

Forfatter: Kierkegaard, Søren

Titel: Udrag fra Begrebet Angest

Citation: Kierkegaard, Søren: "Begrebet Angest", i Kierkegaard, Søren: *Begrebet Angest*, udg. af Lars Petersen ; Merete Jørgensen , Det Danske Sprog- og Litteraturselskab, Borgen, 1991, s. 116. Onlineudgave fra Arkiv for Dansk Litteratur:
<https://tekster.kb.dk/catalog/adl-texts-kierkegaard01val-shoot-idm140698092049728/facsimile.pdf> (tilgået 20. april 2024)

Anvendt udgave: Begrebet Angest

være *x*, det er være det Forfærdeligste og det Ubetydeligste, det Rædselsfulde, hvis Tilstedeværelse i Livet maasker ikke Mange drømme om, og den Bagatel, som Ingen agter paa*, hvad betyder saa det Gode som *x*? Det betyder Aabenbarelsen**. Aabenbarelse kan igjen betyde det mest Ophøiede (Forløsning i eminent Forstand) og det Ubetydeligste (Udsigelsen af en Tilfældighed), dette maa ikke forstyrre, Kategorien er den samme; Phænomenerne have dette tilfælleds, at de ere dæmoniske, om Forskjelligheden end forresten er svinlende. Aabenbarelsen er her det Gode; thi Aabenbarelsen er Frelsens første Udtryk. Derfor siger man for et gammelt Ord, at naar man tør nævne Ordet, da forsvinder Trolddommens Tryllerie, og derfor vaagner Sotnambulen, naar man nævner hans Navn.

Indesluttethedens Collisioner med Hensyn til Aabenbarelsen kan igjen være uendelig forskjellige, utallig nuancerede; thi det aandelige Livs vegetative Frødhed staaer ikke tilbage for Naturens, og de aandelige Tilstande ere talløse i Forskjellighed end Blomsterne ere det. Indesluttetheden kan ønske Aabenbarelsen, at den maa udenfra tilveiebringes, maa hælde den. (Dette er en Misforstaaelse, da det er et qvindeligt Forhold til den i Aabenbarelsen satte Frihed, og den Aabenbarelsen sættende Frihed. Ufriheden kan derfor godt blive tilbage, om den Indesluttetheds Tilstand end bliver lykkeligere.) Den kan ville Aabenbarelsen til en vis Grad, men beholde en lille Rest tilbage til paa en frisk igjen at begynde Indesluttetheden. (Dette er Tilfældet med de underordnede Aander, der Intet kunne gjøre en *gms*.) Den kan ville Aabenbarelsen, men *incognito*. (Dette er den spidsfindigste Modsigelse af Indesluttetheden. Imidlertid findes der Exempler derpaa i Digter-Existentser.) Aabenbarelsen kan allerede have seiret, men i samme Moment vover Indesluttetheden det sidste Forsøg, og

* At kunne bruge sin Kategori er en *conditio sine qua non*, for at lagttagelse i dybere Forstand skal have Betydning. Naar Phænomenet er nåede til en vis Grad, sa blive de fleste Mennesker opmærksomme derpaa, men fornaae ikke at forklare det, fordi de mangle Kategorien, og naar de havde den, da havde de igjen en Nøgle, der lukker op alle vegne, hvor der findes noget Spor af Phænomenet, thi Phænomenet under Kategorien lytte denne som Rangens Aander lytte Rangens.

** Med *fiid* har jeg brugt det Ord Aabenbarelse, jeg kunde ogsaa kalde det Gode her Gjenensigtighed. Dersom jeg maatte hentyde, at Nogen skulde kunne misforstaae Ordet Aabenbarelse og Udviklingen af dens Forhold til det Dæmoniske, som var der bestandig Tale om noget Udvores, et haandgribeligt aabenbart Skerfemaal, hvilket dog som udvores slet intet gavner – da skulde jeg vel have vaagt et andet Ord.

er snild nok til at forvandle Aabenbarelser selv til en Mystification, og Indesluttetheden har seiret*.

Dog jeg tør ikke videre fortsætte, hvor skulde jeg blive færdig endog blot med algebraisk at nævne, end sige hvis jeg vilde skildre, vilde bryde Indesluttethedens Taushed for at lade dens Monologer blive hørlige; thi Monologen er netop dens Tale, og derfor siger man, naar man vil betegne en Indesluttet, han snakker med sig selv. Men her stræber jeg kun at give «allem einen Sinn, aber keine Zunge», som den indesluttete Hamlet formaner sine to Venner til.

Imidlertid vil jeg antyde en Collision, hvis Modsigelse er forfærdelig, som Indesluttetheden selv er det. Det, den Indesluttete gemmer i sin Indesluttethed, kan være saa forfærdeligt, at han ikke tør udsige det, end ikke for sig selv, fordi det var som begik han ved selve Udstgelsen: en ny Synd, eller som fristede det ham igjen. For at dette Phænomen skal indtræde, maa der i Individet være en Blanding af Reenhed og Ureenhed, som sjældnere forekommer. Snarest skeer det derfor, naar Individet, idet han fuldkommede det Forfærdelige, var sig selv ikke mærg. Saaledes kan et Menneske i beruset Tilstand have gjort hvad han kun dunkelt erindrer, men dog veed, at det var saa vildt, at det er ham umuligt næsten at vedkjende sig sig selv. Det Samme kan ogsaa være Tilfældet med et Menneske, der enegang har været sindssvag, og har beholdt en Erindring tilbage af sin forrige Tilstand. Det, der afgjør, om Phænomenet er dæmonisk, er Individets Stilling til Aabenbarelser, om han vil gennemtrænge hvert Faktum med Friheden, overtage det i Friheden. Saa snart han ikke vil det, da er Phænomenet dæmonisk. Dette maa man holde skarpt fast; thi selv den, der ønsker det, er dog væsentlig dæmonisk. I-han har nemlig to Villier, en underordnet, afmægtig, der vil Aabenbarelser, og en stærkere, der vil Indesluttetheden; men det, at denne er den stærkere, viser, at han væsentligen er dæmonisk.

Det Indesluttete er den ufrivillige Aabenbarelse. Jo svagere Individualiteten oprindelig er, eller i Forhold til som Frihedens Elasticitet er forteret i Indesluttethedens Tjeneste, bryder tilsidst Hæmme-

* Man sees let, at Indesluttethed og *gjø* betyder Løgn eller om man saa vil Usandheden. Men Usandheden er netop Ufriheden, der er angst for Aabenbarelser. Derfor kaldes Uhyvelen ogsaa Løgnens Fader. At der nu er stor Fordjøl mellem Løgn og Usandhed, mellem Løgn og Løgn og mellem Usandhed og Usandhed, det har jeg jo altid indseet, men Kategorien er den samme.